

GAZDÁLKODÁSI TERV

A 2023. év összefoglalója

A KEFAG Zrt. gazdálkodásának céljai:

- A Társaság a tulajdonosa által felruházott alapvető feladata a hatályos erdőtörvény előírásainak megfelelően az erdővagyon gyarapítása a természetvédelmi előírások betartása mellett.
- Az erdővel szemben támasztott társadalmi igényeket elsősorban közjóléti tevékenységünkön keresztül kívánjuk kielégíteni, mely jelenleg jelentős terhet ró gazdálkodásunkra.

A Társaság termőhely szempontjából az országban a legrosszabb adottságokkal rendelkező erdőgazdaság. Területének átlagos aranykorona értéke 3,33 AK/ha, a kezelésében lévő erdőterület többségében kultúrerdő vagy átmeneti erdő.

A KEFAG Zrt. Bács-Kiskun vármegyében 2023. év végére 57 568 ha állami erdő és hozzá kapcsolódó területen gazdálkodott. 2017. év végére Társaságunk végleges vagyionkezelésébe került a korábban ideiglenes vagyionkezelési szerződés által használt terület, valamint további, ez idáig rendezetlen gazdálkodási viszonyú állami terület.

Fafaj-összetételben meghatározó a fekete- és erdeifenyő, a hazai nyár, az akác és a nemes nyár. Erdeink vágásérettségi kora eltér az erdős tájakon megszokottól. A nemes nyár 25-35, a hazai nyár és az akác 30-40, a fenyők általában 50-60 éves korukban kerülnek véghasználatra. Éves fakitermelésünk 210 ezer nettó köbméter körüli, amelynek mintegy 85-90%-a véghasználatból, 10-15%-a pedig előhasználatból kerül ki. A kitermelt fatermékek hozzávetőleg 30-35%-a rönk, kivágás, egyéb ipari fa, 60-65%-a sarangolt áru: papírfa és tűzifa, mintegy 5%-a pedig egyéb vágástéri melléktermék.

A Társaság által kezelt erdőállomány jó része a megelőző évtizedek erdőtelepítésének eredménye. Erdeink 65%-a 40 év alatti életkorú. Részvénytársaságunk jogelődjeinek rendkívül nagy feladatot jelentett az elsősorban mezőgazdaságilag már nem használt parlag területek beerdősítése. Évi ezer hektárnyi, jószerével futóhomokot ültettek be teljes talajelőkészítés (70-80 cm-es mélyforgatás) után, korábban kézi erővel, majd az 1960-as évektől gépi technológiával.

A véghasználatra került erdők felújítása (a magról történő felújítás lehetősége híján), ahol erre erdőtervi előírási lehetőség van, sarjaztatással történik. Ez az erdőfelújítások mintegy negyedet teszi ki. A háromnegyed részben teljes talaj-előkészítés után, a telepítéshez hasonlóan, mesterségesen történik az erdősítés, ami nagyon energia igényes, ebből következően pedig költséges módja az erdők felújításának.

Az erdőállományok élőfakészlete 7,5 millió bruttó köbméter, amelynek közel 45%-a fekete- és erdeifenyő.

A Társaság fahasználati tevékenységében továbbra is nagy szerepet kap a vágásterületen maradt apadék, gallyfa, tuskó feldolgozása, értékesítése.

A Társaság kezelésében lévő erdőterületeken a fahasználat a mindenkori érvényben lévő erdőtervek szakmai előírásaihoz igazodva történik. Az éves tervek végrehajtásának ütemezésekor a szakmai elvárások maradéktalan teljesülését harmonizálni kell az értékesítési

lehetőségekkel, elvárásokkal.

Erdőművelési rendszerek (üzemmódok) nagysága a területen:

ÜZEMMÓD	TERÜLET (ha)	MEGOSZLÁS (%)
VÁGÁSOS	52 269	98,1
ÁTMENETI	67	0,1
FAANYAG TERMELÉST NEM SZOLGÁLÓ	969	1,8

Fahasználat ágazat főbb tervszámai a 2023. évben

A tartamos erdőgazdálkodást biztosító erdőtervi előírások kellő szabadságot engednek a gazdálkodónak az éves besorolások alternatíváit illetően.

A 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról, annak 61/2017 (XII.21.) FM végrehajtási rendelete, valamint az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről határozott támpontot ad a fahasználati besorolásoknál a fahasználattal érinthető terület nagyságára és térbeli elhelyezkedésére vonatkozóan.

A vágásbesorolásoknál alapvetően támaszkodni kell a kerületvezető erdész véleményére. A besorolásokat a fahasználati és erdőművelési műszaki vezetőknek mindenkor közösen, az illetékes kerületvezető bevonásával kell végezni.

Az egészségügyi indokok miatt erdőterv módosításra javasolt erdőrészekben közös bejárást kell végezni az erdészeti hatóság területileg illetékes erdőfelügyelőjével. A természetvédelmi korlátozás alá eső erdőrészek esetében pedig a területileg illetékes természetvédelmi hatóság munkatársával.

A fahasználati beavatkozások engedélyezése során az erdészeti hatóság a szükséges mértékben bevonja az illetékes társhatóságokat, különös tekintettel a természetvédelmi hatóságot. Utóbbi hozzájárulásában megadja a területre jellemző ritka, fenyegetett, vagy veszélyeztetett fajok, valamint élőhelyük védelmében szükséges korlátozásokat (pl.: fészkelőhely körüli védőzóna, időbeli termelési korlát, közelítésre, szállításra, készletezőhelyre vonatkozó előírás stb.), amelynek betartására fokozott figyelemmel kell lenni.

Fahasználati beavatkozást megkezdeni csak a bejelentésekben átadott és az erdészeti hatóság által engedélyezett vagy tudomásul vett erdőrészekben lehet.

A fahasználati beavatkozás előtt a kerületvezető erdésznek Műveleti lapot kell kiállítani, melyből egy-egy példánynak a szakszemélyzetnél, az erdészetnél, illetve a fakitermelést végző vállalkozónál kell lennie.

Minden erdőrészekben, amely a fakitermelési tervben szerepel, a vágáshatár szabályszerűen kijelölendő. A megfelelő sarokpont (töréspont) fájára a használat évét és módját tartósan jelölni kell. Véghasználatok esetében az egyes töréspontok azonosítását mérőműszerrel kell végezni és az egyes mérési jegyzőkönyveket iktatva meg kell őrizni.

A gyérítések és tisztítások kijelölésénél figyelembe kell venni a kiszállító utak kialakítását. Az e célból kitermelendő fatömegnek a famennyiség becslésben szerepelni kell.

A fakitermelések biztonságos végzésének feltételeit az adott erdőrészekre vonatkozó vállalkozói szerződés mellékleteiben, illetve a Műveleti lap megfelelő rovatában kell meghatározni.

A KEFAG Zrt. a fahasználati feladatainak végrehajtását elsősorban vállalkozók bevonásával végzi. A nevelővágásokban szinte teljes mértékben al-vállalkozók dolgoznak. Leggyakrabban a motorfűrész technológiával történik a tölvelválasztás, amelyet gépi közelítés (gyakran mg-i alapgépekkel) és kiszállítás követ.

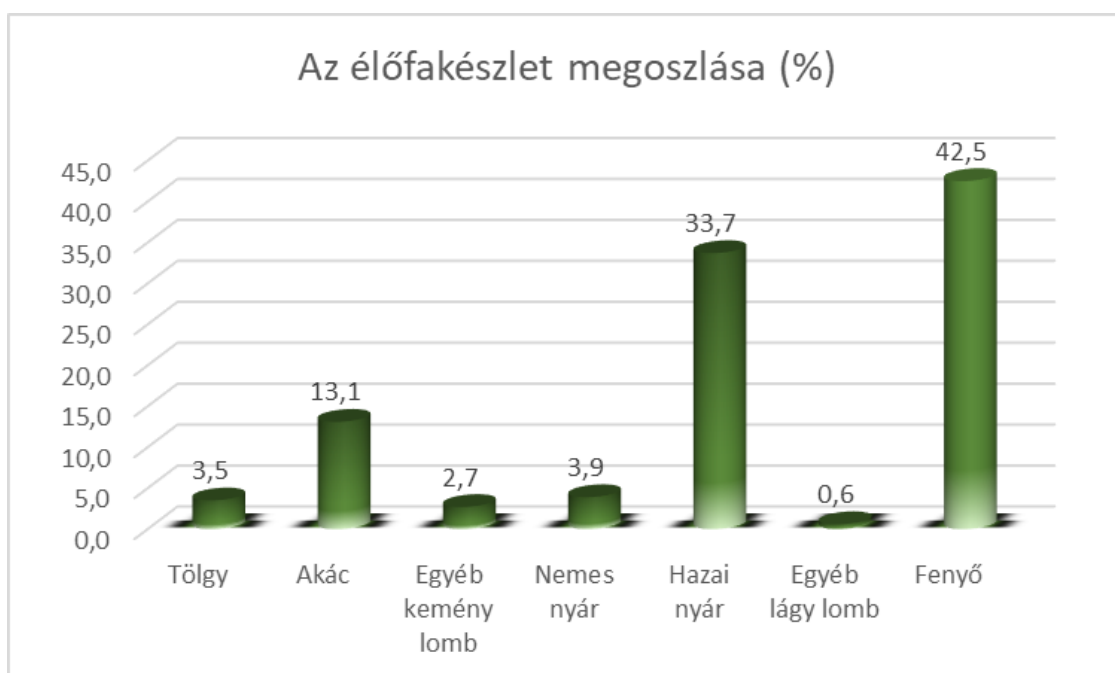
A térségben viszonylag hamar megjelentek a fenyő véghasználatokban a gépi fakitermelő vállalkozások. A technológiáról kedvező tapasztalatokat szereztünk, ennek, illetve az utóbbi évek munkaerőpiaci trendjeinek köszönhetően társaságunk már saját gépparkkal rendelkezik, amelynek bővítése és fenntartása fontos a továbbiakban is. A mai viszonyok között a gépi fakitermelés nem csökkenti a helyi vállalkozások munkához jutási esélyeit, enélkül a kitűzött feladatainkat nem tudnánk elvégezni.

A Társaság kezelésére bízott erdőállományok bemutatása:

Az erdőállomány korosztály és fafaj összetételéből fakadóan a tarvágások éves nagyságrendje 1 000-1 100 ha körüli. A faállomány minőségére jellemző, hogy a nevelővágásokon belül a tisztítások és törzskiválasztó gyéritések érintett területe évente ~700-1 000 ha, a növedékfokozó gyéritéseké ~50 ha.

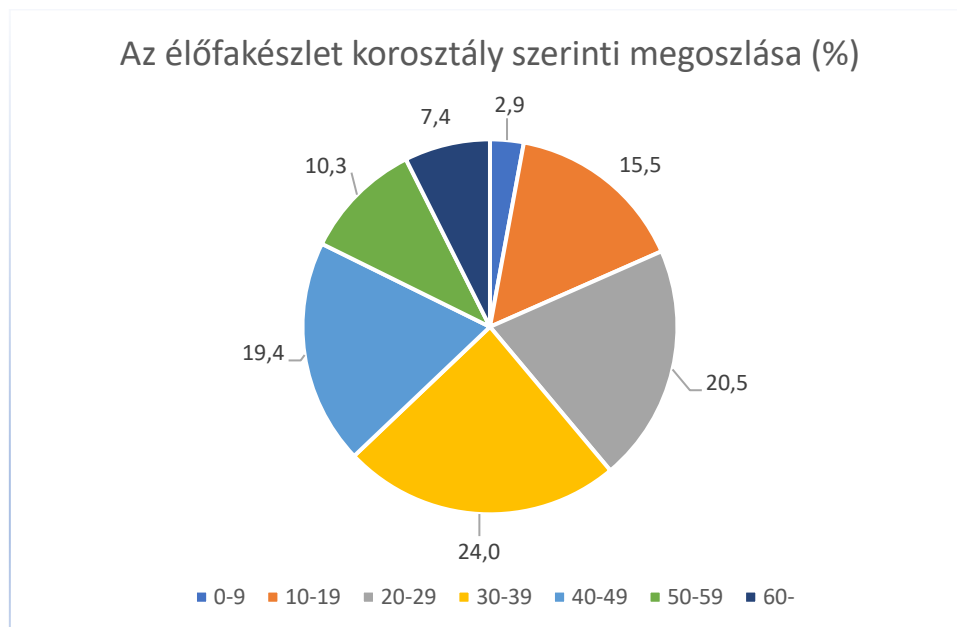
Fafajösszetétel:

Fafajcsoport	Élőfakészlet megoszlás (%)
Tölgy	3,5
Akác	13,1
Egyéb kemény lomb	2,7
Nemes nyár	3,9
Hazai nyár	33,7
Egyéb lágy lomb	0,6
Fenyő	42,5

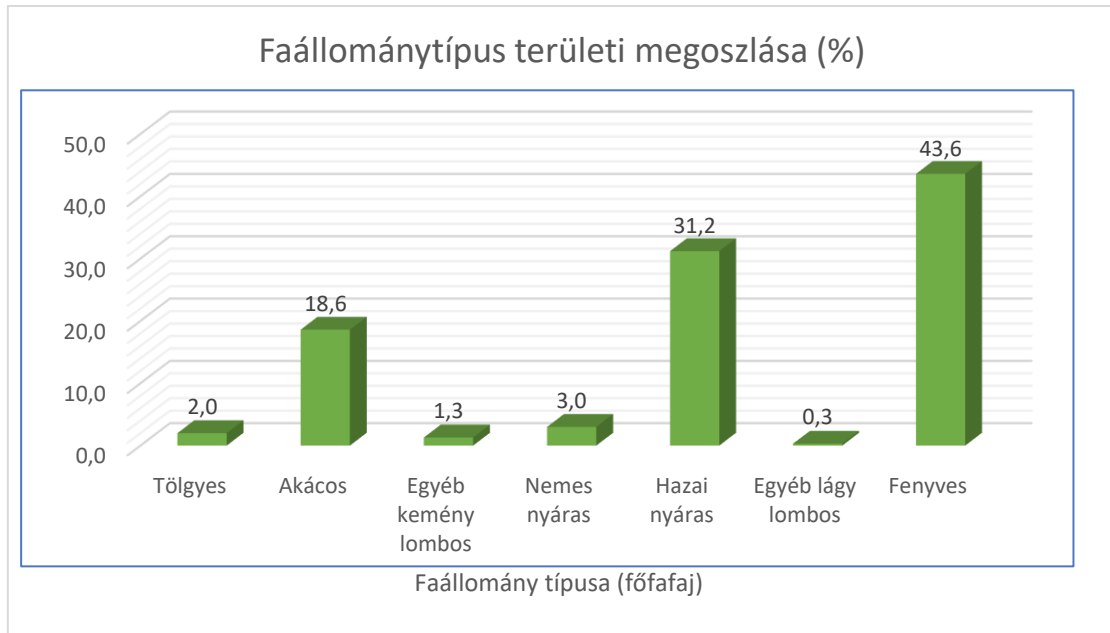
Korosztályviszonyok:

Korosztály (év)	Élőfakészlet megoszlás (%)
0-9	2,9
10-19	15,5
20-29	20,5
30-39	24,0
40-49	19,4
50-59	10,3
60-	7,4

Állományszerkezet:

Faállomány főfaj szerint	Terület (%)
Tölgyes	2,0
Akácos	18,6
Egyéb kemény lombos	1,3
Nemes nyáras	3,0
Hazai nyáras	31,2
Egyéb lágy lombos	0,3
Fenyves	43,6

Fakitermelés természetes teljesítményének alakulása

Az erdőtervi lehetőség és a tényleges kitermelések viszonya: terület (ha)

Használati mód	Tárgyév			Tárgyév / erdőterv %	Tény / terv %
	erdőterv (becsült)	terv	tény		
Véghasználat	1 300	1 180	1 145	88,08%	97,03%
Gyérítés	1 600	877	978	61,13%	111,52%
Tisztítás	1 450	750	781	53,86%	104,13%
Összesen	4 350	2 807	2 904	66,76%	103,46%
Egyéb termelés	300	60	431	143,67%	718,33%

Bruttó fakitermelés (tuskó nélkül): (ezer bruttó m³)

Használati mód	Tárgyév			Tény / terv %
	erdőterv (becsült)	terv	tény	
Véghasználat	241,0	230,0	225,8	98,17%
Gyérítés	35,0	16,2	20,0	123,46%
Tisztítás	18,0	7,2	4,4	61,11%
Egészségügyi és egyéb termelés	6,0	2,7	3,4	125,93%
Összesen	300,0	256,1	253,6	99,02%

Az előző táblázat tárgyilagos értékeléséhez meg kell említenünk, hogy az erdőtervi lehetőség mint tényleges fakitermelési lehetőség valójában soha nem áll a Társaság rendelkezésére. Ennek oka, hogy az erdőtervek növedékesítése a sematikus módszer következtében a ciklus végéhez közeledve egyre nagyobb pontatlanságokat tartalmaz, így az erdőtervi kihasználtság mutató nem tényyszerű információ.

A bruttó fakitermelés (és minden, adattárból nyert fatérfogat) mennyisége tájékoztató jellegű, mivel az erdészeti hatóság adattára is csak tájékoztató jelleggel ad fatérfogatot.

A 2023-ban elvégzett nevelővágások érintett területe a bázist és a tervet is meghaladja. 2023-ban a kedvező vállalkozói környezetnek, kapacitásoknak köszönhetően az éves terven felül több, korábban elmaradt nevelővágást is végre tudtunk hajtani.

A 2023. évi véghasználati fatérfogat a tervezettől és a bázistól is kisség elmarad, azonban az előhasználatok többlete ezt a kiesést kompenzálta.

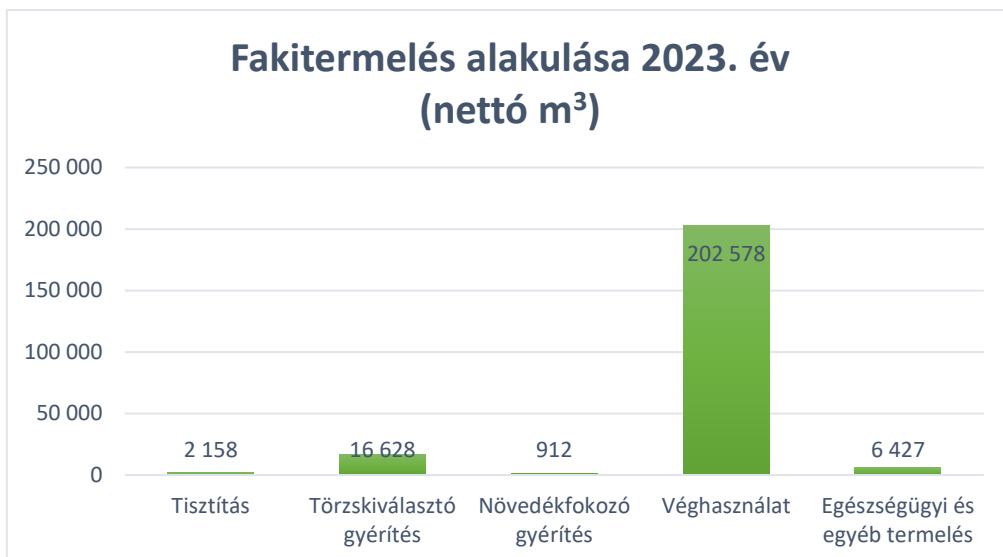
Az egyéb termelések területéhez a tuskótermelés kivételével az egyéb haszonvételek (felkészítés, földön fekvő gally gyűjtése stb.) területe is hozzáadódik.

2023-ban továbbra is folytattuk a gépi (harveszteres) fakitermeléseket, illetve a vágástéri apríték-alapanyag értékesítését. A KEFAG Zrt. két saját gépcsoportjának (harveszter-forwarder) éves optimális teljesítménye mintegy 35-40 ezer köbméter fakitermelés, mely a teljes vastagfa termelésünk 15-20%-a, illetve fenyő véghasználati termelésünk több, mint 40%-a. 2023-ban a gépek műszaki problémái miatt sajnos a saját harveszterek segítségével csak mintegy 26 ezer köbméter fakitermelést végeztünk.

Fakitermelés alakulása (tuskó nélkül)

(nettó m³)

Választék megnevezése	Tárgyév		
	terv	tény	tény / tervek
Tisztítás	3 076	2 158	70,16%
Törzskiválasztó gyérítés	13 464	16 628	123,50%
Növedékfokozó gyérítés	543	912	167,96%
Véghasználatok összesen	209 494	202 578	96,70%
ebből tarvágás	209 494	202 578	96,70%
ebből felújító vágás	-	-	-
Egészségügyi és egyéb termelés	2 052	6 427	313,21%
Összesen	228 629	228 703	100,03%

A választék-összetétel alakulása

(nettó m³)

Választék megnevezése	Előző év tény	Tárgyév			Tárgyév / Előző év tény
		terv	tény	tény / terv	
Lemezipari rönk	4 270	2 340	3 140	134,19%	73,54%
Fűrészipari alapanyag	61 478	56 612	45 084	79,64%	73,33%
Papírfa	97 925	107 414	122 544	114,09%	125,14%
Egyéb iparifa	1 050	0	1 334		127,05%
Iparifa összesen	164 723	166 366	172 102	103,45%	104,48%
Vastag tűzifa	37 791	43 960	39 254	89,29%	103,87%
Energetikai célú tűzifa	3 627	0	4		0,11%
Vastagfa összesen	206 141	210 326	211 360	100,49%	102,53%
Vékony tűzifa (ágfa)	3 188	4 111	3 482	84,70%	109,22%
Föld feletti vágástéri melléktermék	14 722	14 192	13 861	97,67%	94,15%
Nettó összesen	224 051	228 629	228 703	100,03%	102,08%
Iparifa (%)	73,52%	72,77%	75,25%	103,41%	102,35%
Fűrészipari alapanyag (%)	27,44%	24,76%	19,71%	79,61%	71,84%
Lemez- és fűrészipari alapanyag aránya a biomassa nélküli termelésben (%)	31,41%	27,49%	22,45%	81,65%	71,46%
Iparifa aránya a biomassa nélküli termelésben (%)	78,69%	77,58%	80,11%	103,25%	101,80%
Tuskótermelés	3 050	2 048	5 930	289,55%	194,43%

A KEFAG Zrt. 2023. évi nettó (vágáslap feletti) fakitermelése a tervezettel gyakorlatilag megegyezik, a bázist 4 652 (2,1%) nm³-rel meghaladja.

A biomassa megtermelése piacfüggő, csak akkor gyűjtjük vagy gyűjtetjük össze, ha van rá kereslet. Bevételezett mennyisége a bázisnál 5,9%-kal, a tervnél 2,3%-kal kevesebb.

A lakossági tűzifa program által generált keresletnövekedéshez alkalmazkodva a vastag tűzifa megtermelt mennyisége és aránya tovább emelkedett, azonban a tervezett mennyiségtől elmaradt. Az év második felében a lakossági tűzifa kereslete jelentősen csökkent.

Az ipari fa bevételezett mennyisége meghaladja a várakozásokat, a választékösszetétele azonban a papírfa irányába tolódott el. 2023-ban annyira lecsökkent a raklap iránti piaci kereslet, hogy az eredetileg fűrészipari alapanyagának szánt mennyiség jelentős részét papírfaként vételeztük és értékesítettük.

2023. évi tuskótermelésünk a tervnél és a bázisnál is több.

Az erdőművelés ágazat főbb tervszámai a 2023. évben

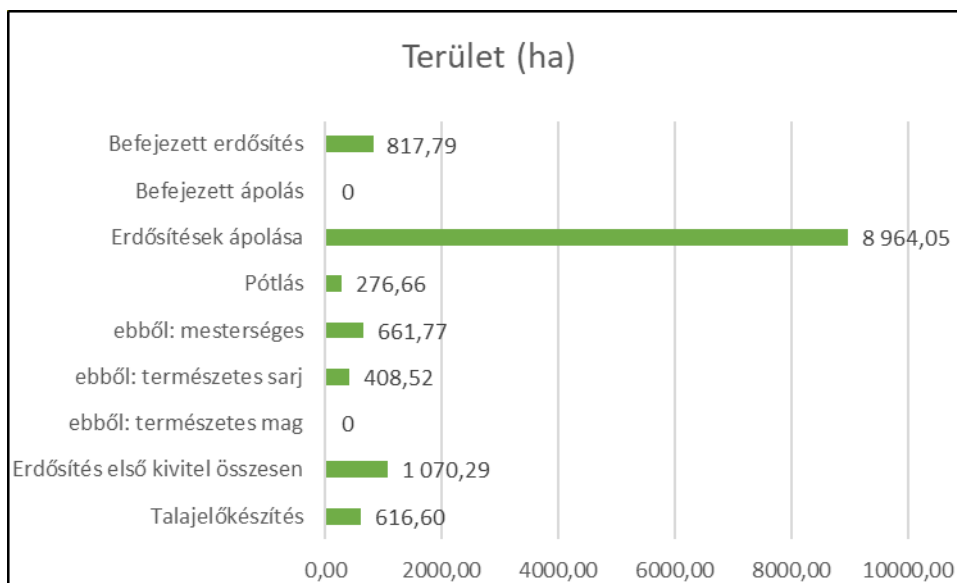
Erdőgazdaságunk az erdőtenyészet szempontjából legkedvezőtlenebb Duna-Tisza közti területeken, gyakorlatilag az országban fellelhető legmostohább körülmények között gazdálkodik. Ezen tény egyértelműen tükröződik az általunk alkalmazott erdőművelési technológiákban is: erdősítéseinket mesterséges módon, legtöbbször tuskóeltávolítás és teljes talaj előkészítés után újítjuk fel. Jelenlegi ismereteink alapján, csak ezzel a viszonylag költséges módszerrel lehetséges biztosítani az elültetett csemeték számára azt az előnyt, amely garantálja az erdősítések megmaradását, az erdőborítottság fenntartását.

Erdőfelújítás

A KEFAG Zrt. erdőfelújítási tevékenységét az éves keletkezett véghasználati területeinek függvényében végzi. Ennek megfelelően a társaság 2023. évben 6 621,17 ha kötelezettség alá vont területen végzett erdőfelújítási munkákat.

Az erdőfelújítási tevékenység fontosabb szakmai adatainak bemutatása (ha):

	Előző év tény	Tárgyév			Tárgyév / Előző év
		terv	tény	tény / terv %	tény %
Erdősítés alá vont terület	5095	5570	5749,07	103,96	112,84
Talajelőkészítés	662	734	616,6	84,01	93,14
Erdősítés első kivétel összesen	1080	970	1070,29	110,34	99,10
ebből: természetes mag	0	0	0	-	-
ebből: természetes sarj	428	350	408,52	116,72	95,45
ebből: mesterséges	652	620,2	661,77	106,70	101,50
Pótlás	139	620,47	276,66	44,59	199,04
Erdősítések ápolása	7312	10415	8964,05	86,07	122,59
Befejezett ápolás	74	60	0	0	0
Befejezett erdősítés	810	870	817,79	94,00	100,96
Erdőfelújítási hátralék	0	0	0	-	-

Az erdőfelújítás fő műveleti tényezőinek szöveges leírása a Társaság 2023. gazdálkodási évében:

Erdősítés alá vont terület:

Az erdősítés alá vont terület fogalma alatt azon folyamatban lévő területeket értjük, ahol már az erdősítés megtörtént. Ez nem egyenlő a kötelezettség alá vont területekkel, amely a regisztrált üres területeket (872,1 ha) is tartalmazza.

Az erdősítés alá vont területek több mint 60%-a, adottságainknak megfelelően továbbra is mesterséges erdősítés. A mesterséges erdősítések elvégzése az energiaárak függvényében jelentős költségeket eredményez.

Talajelőkészítés:

A már említett nagyarányú mesterséges erdőfelújításaink kivitelezését, az esetek döntő hányadában, a véghasználatok után végzett teljes talajelőkészítés előzi meg. Ez a műveleti sor magába foglalja a tuskókiemelést, tuskóletolást, illetve e két műveletet egyben helyettesítő tuskómarást, valamint az ezt követő 70-80 cm mélységű mélyforgatást. A talajelőkészítés adatsorában a legnagyobb energiaigényű és egyben meghatározó művelet a tuskókiemelés és tuskómarás adata szerepel, mivel a többi művelet halmozottan való feltüntetése megtévesztő és egyben értelmetlen lenne.

Erdősítés első kivétel:

Természetes első kivételünk a tárgyévben kizárólag a sarj eredetű erdősítéseket jelentette, ebből tárgy évben 408,52 ha teljesült, ami a bázisnak 95,45%-a.

Mesterséges első kivétel 661,77 hektáron teljesült, ami a tervezett 620,2 ha 106,70%-a. Az első kivételű erdősítések pontos nagysága általában a fagyos időszak beköszöntének kiszámíthatatlansága miatt nehezen tervezhető, a kedvező időjárás eredménye a nagyobb arányú megvalósulás.

Pótlás:

Pótlást összesen 620 ha-t terveztünk, azonban a munkák elvégzése a jelentős 2022. évi aszálykarak miatt 276,66 ha-on vált szükségessé, amely a tervek 44,59%-ának felel meg.

Erdősítések ápolása:

Az erdősítések ún. befejezett ápolását 2023. évben 60 ha-on terveztünk, de ez nem került megvalósításra.

A folyamatos erdősítések ápolása több részműveletre oszlik, ezen belül a kézi sorápolás műveleteire, a gépi sorközi ápolásra, továbbá a vegyszeres sorápolásra.

Befejezett erdősítés:

Befejezett erdősítésink nagysága a tárgy évben 817,79 ha, amely a bázisév 100,96%-a. Gyakorlatilag ez a nagyságrend a korábbi évek tendenciájához illeszkedik.

A természetvédelmi korlátozások hatása a gazdálkodásra

Az erdészeti hatóság határozathozatala előtt minden esetben megkéri és védett természeti területen el is fogadja az illetékes szakhatóság állásfoglalását. A nem védett NATURA 2000 hálózathoz tartozó területen pedig részben elfogadja, részben ajánlasként érvényesíti a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság (KNPI) állásfoglalását.

A NATURA 2000 területek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése és elérése érdekében hozott intézkedéseket vagy korlátozásokat a természetvédelmi hatóság kezelési tervekben határozta meg. Az Élőhelyvédelmi Irányelv azonban egyértelműen kifejezi, hogy a NATURA 2000 területek kijelölésével nem a gazdasági fejlődés leállítása, nem zárt rezervátumok létrehozása, nem az ott folyó tevékenységek teljes tiltása a cél. Ennek megfelelően itt a gazdálkodási tevékenységünket azon fajok és élőhelytípusok védelmének szem előtt tartásával végezzük, amelyek alapján a terület kijelölésre került.

A Társaság erdőterületének megoszlása a természetvédelmi szempontok szerint:

	Összesen (ha)	Megoszlás %
Nemzeti Park	883	1,5
Önkormányzati természetvédelmi terület	226	0,4
Egyéb védett terület	861	1,5
Védett terület összesen	1 970	3,4
Nem védett terület	55 689	96,6
Összes gazdálkodási terület	57 659	100,0
Védett területen kijelölt NATURA 2000	1 553	2,7
Nem védett területen kijelölt NATURA 2000	7 859	13,6
Összes kijelölt NATURA 2000	9 412	16,3
Összes, korlátozással érintett terület	9 829	17,0

A természetvédelmi célok beépülése az erdészetek erdőterveibe, a körzeti erdőtervezés ütemezése alapján folyamatosan zajlik, amely elsősorban a vágáskor emelését, egyes területek véghasználatának elhagyását, a felújítási módok változtatását jelenti.

A természetvédelmi célok előtérbe kerülése értelemszerűen fakitermelési lehetőségeink csökkenésével is jár, amely alapvetően a következő okokra vezethető vissza:

- hagyásfafoltok/csoportok kijelölése,
- NATURA 2000 területeken különböző védett állat- és növényfajok kímélése miatt teljes vagy részleges területi védelem,
- jelentős időbeli átütemezések (nem őshonos fafajok termelésének elhagyása vegetációs időben),
- a kiszállítási és deponálási lehetőségek megváltoztatása.

A természetvédelmi célok érvényesülése a fakitermelés volumenében egyértelmű csökkenéshez vezet, azonban megfelelő logisztikával, magas szakmai hozzáértéssel megteremthető az a harmónia, amely hosszú távon biztosítja a gazdálkodásunk tartamosságát és fenntarthatóságát ezeken a területrészeken is.

A Gazdálkodási Terv végrehajtása

A Gazdálkodási Terv szakszerű végrehajtását szavatolja, hogy a dolgozók megfelelő (jellemzően a kerületvezetők szakmai középfokú /erdésztechnikusi /, míg a műszaki vezetők és erdészeti igazgatók szakmai felsőfokú /okleveles erdőmérnöki/) végzettséggel rendelkeznek, valamint szerepelnek az erdészeti szakszemélyzeti vagy jogosult erdészeti szakszemélyzeti nyilvántartásban. Ehhez a hatályos jogszabályokban előírt képzéseken részt vesznek. A végzettséget igazoló dokumentumok másolatai a humánpolitikai vezetőnél, a szakszemélyzeti képzésekre vonatkozó igazolások az erdőőrzési felügyelőnél fellelhetők. Továbbá az erdészeti szakszemélyzeti névjegyzék nyilvánosan elérhető a <https://portal.nebih.gov.hu/erdeszeti-szakszemelyek-listaja> linken.

A vállalkozók esetében a KEFAG Zrt. rendszeresen szervez oktatást, amelyeken a résztvevők munkavédelemmel és egyéb szakmai ismerettel (pl.: ergonómia, logisztika, munkaszervezés stb.) kapcsolatos előadásokat hallgathatnak meg. Az oktatásra vonatkozó adatok, nyilvántartások az Erdőgazdálkodási és Természetvédelmi Osztályon találhatóak meg.